

زبان گنونی آذر با ایجان

بنیه‌هاز شماره پیش

talxun	ترخون	تلخون
yarpəz	پونه	پارپز
kangar		کنگر
üşdün	اوشگون	دیواس
g̥irmizibâdemjân	گیرمیزی بادمجان	گوجه‌فرنگی

kâhi	کاهو	کاهی
nâna	نتناع	نانه
kâšir	جاشیر	کاشیر
šâhtara		شاه‌تره
šingi	شنگ	شنگی
ermanibâdméjan	کوچه‌فرنگی	ارمنی بادمجان

- جامه‌های مرادن

lifa	لیفه	لیفه	ستره
šâlvâr	شلوار	شالوار	زیرشالوار
dasmâl	دستمال	دسمال	زیرشالوار
g̥âbâ	قبا	گابا	آبا
araxcin	عرقچین	ارخچین	شال
nimtana	نیم تنه، کت	نیم تنه	لبادا
jilişdâ	جلیقه	جلیگا	بستک
cârəx	چارق	چارخ	تومان
zebəni	لباس کوتاه	زبني	کمری
kamarbat	کمر بند	کمر بت	کورک
jörjanač	مرقع، نک	جرجنک	بورونجک
giva	گیوه	گیوه	پاتوا
jübba	جبه	جو به	مج پیچ، (شیرازی: پاتوه)
patâvâ			patâvâ

- جامه‌های زنان

rusari	روسری	چرگت
yal	یل	چادر
carşab	چادرشب	روبند
câxcir	چاخچور، چاقچور	شلته
tûmân	تنبان	دوون
döwun		

külaja	کلجه	کولجه	zamza	غمزه ،	گمزه
jürâb	جوراب	جوداب		کلاه کوتاهی که زیر چار قد می پوشیدند	
urusi	ارسی، کفش	اوروسی	kamarçin	کمرچین	
	کفش با شنه خواب	پشنه خاب	lacak	لچک	
pašnaxâb			pöstânbat	پستان بند	

- پارچه های مشهور

(haril	هریر	حریر (گاهی هم هریل	tirma	ترمه	تیرمه
harir			metâl	منقال	متگال
şadak	قدک	گدک	xâm	»	خام
pustmâri	پوستماری	پوستماری	maxmal		مخمل
şâl		شال	bürdyamâni	بردیمانی	بوردیمانی
barač		برک	şalamkâr	قلمکار	گلمکار

- گله ها

atlazi	اطلزی	اتلزی	şüvüdi	شبدی-شودی	شوودی
şâhestaran		شاهسترن	piyâzi	پیازی	
süsambar	سو سنبر	سو سمبر	şabbü	شب بو	شب بو
sâ'ati		ساعتی	ahari	آهاری	اهری
nâznâzi	ناز	نازنازی	aşrafi		اشرفی
âviz		آویز	maryami	مریم	مریمی
banöwša	بنفسه	بنوشه	xeyri	خیری	خیری
sümbül	سنبل	سمبول	aždardahan	گل میمون	از دردهن
	همشه باهار	همشه بهار	xatmi		ختمی
hammaşabâhâr			varşövi		ورشوی
şâşâyeş	شقایق	شگایگ	nargiz	نرگس	نرگیز
âgâşiyâşüli	آگایا گولی	اقایا	zâmbâx	زنبق	زامباق
âtaşı		آتشی	nastaran		نسترن
sadbarg	صد برک	سد برک	minâ		مینا
şâhpasat	شاه پسند	شاه پست			

šamdâni	شمعدانی	شمدانی	yâsaman	یاسمن
yâs		یاس	zibâ	زیبا
lülfar	لیلوفر	لولفر	şalanföör	گلنفر
zanbağafâr	زبان درقا	ذنبگافار	süsan	و سن
tâjxuruz	تاج خروز	تاج خروس	ra'nâ	رعنا
sültâni	سلطانی	سلطانی	cinişalanföör	چینی گلنفر قرنفل چینی

درختان

möv	مو	sarv	سر و
cinâr	چinar	şalama	گلمه
şümşâd	شمشاد	tut	توت
.....	bâdâmâyâji	بادام (آغاجی)

میوه‌ها، خشکبار و بوبات

pâlât	بلوط	پالت	bâdâm	بادام
xurmâ	خرما	خورما	پوسته بادام	یکنوع بادام، پوست کاغذی
anjir		انجیر	püstabâdâm	مفر بادام
sabza	سبزه	سبزه - کشمش سبز	mayzâbâdâm	مفر کیردگان
kişmiş	کیشمش	کشمش	mayzâgirdakân	مفر گرد و
-angir (انگور، معمولا در ترکیب)-			fândex	فندخ
گیس انگیر	نام یکنوع انگور است		şâhpâlât	شاه پالت
şey sangir			azâbil	از گیل
dizmâri	دیزماری	یکنوع انگور	kâyâzibâdâm	کاغاذی بادام
sâhâbi	صاحبی،	یکنوع انگور	püsta	پسته
sultâni	سلطانی	سلطانی	girdakân	گرد کان
movüz	مویز	مویز	axtazorâl	اخته زغال
askari	اسکری	عسکری		زغال اخته
tabarzah	نام انگور	تبزه		
xalili	نام انگور	خلیلی		

(در حدود هفتاد نوع انگور در آذربایجان یافت میشود. نام آنها بیشتر منسوب است به کسی که آنرا بنحوی درین سرزمین مشهور کرده است.)

alca	الوجه	الچه	jövüz	جوز، گردو
armüt	امروود	ارموت	gilanâr	گیله نار *
xiyâr		خیار	nâr	نار
	چمپر خیار	خیار چنبر	talxa	بادام تلخ
cambara	xiyâr		gülbasar	گول بسر
löbiya	لوبيا	لبيه	nüxüd	نخود
-biriş	-برنج	-بريش	marji	عدس
lapa		لبه	marjemak	عدس
	چشم بولبلای	چشم ببلبلی	mâš	ماش
cişmə	bülbüli		gilâs	گیلاس

رنگها

rağbarak	رنه برنك	رنه برک	rağ	رنه
pürrak	پردنك	پورنك	kamrak	کمرنه
noxodi		نخودی	gürmezi	گرمزی
şahvei		گوهای	şuturi	شتووی
cöhrei	چهره ای	چهره ای	annâbi	عنابی
şakari		شکری	lâki	لاکی
arğavani	ارغوانی	ارگوانی	limui	لیموی
şöy	کبود	گوی؛	nâranji	نارنجی
sürməi		سورمه ای	âbi	آبی
pâzahri		پازهری	sâri	ساری ؟

وزنها

dâk	دانک	دак	mesşâl	مسکال
dudiram	دو درم	دو درم *	diram	درم
punza	پانزده درم	پونزه *	hafdiram	هفده درم *

<i>carak</i>	چارک	چرک	<i>siya</i>	سیه ، سی درم	سیه*
<i>bâtmân</i>	من	باتمان*	<i>xâlvâr</i>	خروار	خالوار

- پولها -

<i>şerân</i>	قران	گران	<i>bisti</i>	بیستی *
<i>şâhi</i>		شاهی	<i>aşrafi</i>	اشرفی
	پول کاغذی، اسکناس	کاغز پولی	<i>duhazâri</i>	دوهزاری
<i>kavazpüli</i>			<i>pül</i>	بول
			<i>panâbâd</i>	پنا باد*

- پیشه و ران -

<i>ârâbâci</i>	عربچی	آرابچی	<i>attar</i>	عطار	اتار
<i>antişaci</i>	عتیقه‌چی	انتیگه‌چی	<i>bâbbâl</i>	بقال	باگال
<i>kilimci</i>	گلیم‌فروش	کیلیم‌چی	<i>kitâbci</i>	کتاب‌فروش	کیتاب‌چی
<i>tütünci</i>	توتون‌چی	توتون‌فروش	<i>şarbâtei</i>	شربت‌چی	
<i>köhnaci</i>	کهنه‌چی	کهنه‌فروش	<i>göwdüşci</i>	گودوش‌چی	گودوش‌ساز (گودوش = گاودوش، یک نوع ظرف سفالین است)
<i>püşci</i>	پوش‌چی*	بخاری‌ساز	<i>gahvacı</i>	قهوه‌چی	گوهه‌چی
<i>kirşâncı</i>	کیرشانچی*	سفیداب‌ساز	<i>gûrçici</i>	سفرچی*	سفرچی (= گوشت گاو) فروش
<i>jürâbci</i>		جورابچی	<i>sererci</i>		
<i>gülâbci</i>	گلا‌فروش	گولا‌بچی	<i>tâbâvci</i>	طبق‌دار	تاباخ‌چی
<i>söwzüci</i>	سبزی‌فروش	سوژوچی	<i>gâlâyıcı</i>	سفیدگر	گلالای‌چی
<i>sâbunpaz</i>	صابون‌بز	صابون‌بز	<i>zanjiraci</i>	ملیله‌دوز	زنجبیره‌چی
<i>kürapaz</i>		کوره‌بز	<i>bazzâz</i>		بزار
<i>ahakpaz</i>		اهک بز	<i>pinaci</i>	پاره‌دوز، پینه‌دوز	پینه‌چی
<i>firnipaz</i>	فرنی‌بز	فیرنی‌بز	<i>hâlvâci</i>	حلوا‌فروش	هالواچی
<i>cilöwpaz</i>	چلو‌بز	چیلو‌بز	<i>püšbâxârici</i>		پوش‌بخاری‌چی بیش بخاری‌ساز
	نان‌سنگ‌بز	سنگ‌بز			
<i>sangagpaz</i>					
<i>lâvâšpaz</i>	نان‌لواش‌بز	لواش‌بز			

sarrâf	صراف	سراف	âşpaz	آشپز
camadânsâz		چمدان‌ساز	pitipaz	بی‌تی‌پز ^{دیزی پز}
âynâsâz	آینه‌ساز	آیناساز	dâvâtyar	داواتیر
şarbâf	شعر باف	شر باف	rixtayar	ریخته‌یر
binakdâr	بنکدار	بنکدار	metşâlci	متگالچی
saððâ	سقا	سگا		گت‌فه چی
yâxcâlvân	یخچال‌بان	باخچال‌وان		batfaci
bârvân	باغبان	باغوان	pâcaci	پاچه‌چی
daštavân	دشت‌بان	دشت‌وان	kârazci	کاغذ‌ساز
cârvâdâr		چاروادار	şalbirei	گل‌بیرچی
simsâr	سمسار	سمی‌سار	kallapaz	کلمه‌پز
pâlândüz		بالاندوز		کوکه‌پز
şatfürüş	قندفروش	گت‌فروش		کچ‌بر
sîvârf.	سیگارفروش	سیگارفروش	şajpaz	شیره‌پز
cinif.	چینی‌فروش		şirapaz	کاباب‌پز
piyâlâf.	پیالا فروش	پیاله‌فروش	kâbâbpaz	شیر‌پز
sandalsâz	صندل‌ساز	صندلی‌ساز	şirpaz	
	چارچووه‌ساز	چارچوبه‌ساز	misyar	میس‌بر
cârcüwasâz			nâlcayar	نالچه‌یر
halabis.	حلبی‌ساز	هلبی‌ساز	najjâr	نجار
	زرینه‌باف، علاوه‌بند	زرنه‌باف	tarâzidâr	ترازیدار
zarnabâf			şüldüz	گولدوز
tâjir	تاجر	تاجیر		چوسدوز
sarrâş	سراج	سراش		دوزنده‌یکنونع کفش
sarvân	ساربان	سروان		ارسی‌دوز
katxodâ		کتخدا		بلورفروش
kalantar	کلانتر	کلتئر		اتر‌فروش
peşxedmat	پیشخدمت	پش خدمت		تۇخماق‌فروش
hâllâş	حلاج	هالاش		تۇخماق‌فروش

dâvâxânâ	دواخانه	داواخانه	zorxânâ	зорخانا
âšpazxânâ	آشپزخانه	آشپزخانه	kitâbxânâ	كتابخانا
	مهمانخانه	مهمانخانه	varzişx.	ورزشخانه
mehmânx.			myexânâ	میخانا
	خوراک پزخانه	خوراک پزخانه		موتروف خانا
xûrakpazx.			müträfx.	مطریخانه
zahvaxânâ	گهوه خانا	قهوه خانه		زرگرخانا
				زرگری = زرگرخانه
			zargarx.	

ابزارها و اصطلاحات و لغتهای معمول در بعضی از پیشه‌ها :

- درودگری

ara	اره	اره	cakuš	چکوش
tabar		تبر	teşa	تشه
randa		رنده	mušâr	موشار
kâmânâ	کمانه	کامانا	karki	کرکی
iskana	اسکنه	ایسکنه	kündâ	کونده
taxta		تخته	cüva	میخ چوبی
			âlvâr	آلوار

- آهنگری

öjâx	اجاق	اجاخ	zindân	سندان
zalam	قلم	گلم	anbir	انبر
züpün	گوپون	چکش بزرگ	sümba	سمبه

- گرمابه‌داری

nuşul	روشور	روشوی	hâmmâm	حمام
cârhövüz	چاره‌وز	چارحوض	sakkidâr	سکودار
fita	فیته	فوطه_انگ	dallaň	دلاک
tulâmbâr	تون	تون	âbgir	آبگیر
maškafa	مشربه	مشکفه	lif	لیف
kamca	کمچه	کمچا		

batfa	قدیمه	گنه	sarkisa	سر کیسه	سر کیسه
tiyān	دیک حمام	تیان	ustâ	استاد	اوستا
dolcâ	دولچه	دلچا	jâmâdâr	جامه‌دار	جامادار
suzani	سوزنی	سوزنی		کیسه‌مال - کیسه‌کش	کیسه‌مال
گیل خیزان	(ظرفی که در آن گل		kisamâl		
سرشوی خیس می‌کنند	- طاس کوچک		pâšur	پاشور	پاشور
bilxizân			sâbun	صابون	صابون
bilašir	گیله‌شیر		xazna	خزینه	خزنه
câlahövüz	چالاهووز	چاله‌حوض	tamirxânâ	تمیرخانه	تمیرخانا

- نامهای

xamirgir	خمیر گیر	šâtər	شاطر	شاتر
pêškâr	پیشکار	vardas	وردست	وردس
pâkâr	پاکار	padow	پادو	پدو
pešvar	پشور	tandır	تنور	تندير
miyândas	میان‌نور	âtâšxanâ	آتشخانه	آناشخانا
kölöfcin	کلفچین	bayala	بلغ‌نور	بلغه
hâcâ	دوشاخه	cangâl		چنگال
dastâb	دستاب	pâcâl	پاچال	پاچال
taštak (tašdač)	تشتک	tâyrâr	تغار	تاغار
ماشندک		alak	الک	الک
balbir	غر بال	tâbâx	طبق	تاباخ
tarâzi	ترازو	tarâzidâr	ترازو دار	ترازیدار
pešxân	پیش‌خوان	daxəl	دخل	دخل
daxəldâr	دخلدار	mərzâ	میرزا	مرزه
mâyâ	ما یا	mâyâgîr	ما یا گیر	ما یا گیر
âtaškeš	آتش‌کش	sarxân		سرخان
sarpüş	سرپوش روی‌نور			

- درز گری -

xayyât	خیاط	خیات	darzi	درزی	درزی
üti	اوتو	اوئی	andâzâ	اندازه	اندازا
cîn		چین	baxya	بخيه	بخيه
dâman		دامن	kök	کوك	کك
döwun	دامن	دوون	kamar	کمر	کمر
yaxa		يغه	xištak	خشتك	خشتك
labgard		لبگرد	jütbaxyâ	جفت بخيه	جوت بخيه
doyma	دگمه	دويمه	ßeytân	قيطان	گيتان
şarşara	قرقره	گرگره	sangâx	سنجاج	سنجاج

- بنائي -

teša	تىشە	تشە	mâlâ	ماله	مala
pargâr		پرگار	şöwül	شاقول	شوول
âjor		آجر	şümša	شومشه	شومشه
gaj	گچ	گچ	günya	گونيا	گونيه
yekaxištah	يک خشته	يک خشته	xarak		خرك
		پر کفته		بد كش ليخ	
parkafta			badkeşlix	بند كشى	
nima	نيمه		gajâjör	گچ آجر	
şəfəlbət	قفل بند	گفل بت			(حرامزاده ؟ مخلوطى)
xarpüsta	خر پوشه		harâmzâdâ	از گچ و خاك و آهك	
sarâzil	سر ازيل				(شورابه - شوره كه در نقاط مرطوبى برديوار نمايان ميشود)
tarâz		تراز	şurâpiş		
novâ	ناوه	نوا			پوفه (پنه ؟ = تقاطى از ديوار)
xaraci	دار بست	خرچي *			كه در اندر طوبت پف كرده و از آن
luvâb	دو غاب	لوغاب	püfa		بت در بيج خاك مير يزد)

tir	تیر	gažxâk	گچ خاک
binowra	بی نوره	xišt	خشت
sakki	سکو	âhâk	آهاك
	سکی		دوپوش
	آجر تراش نیمه		آجر بسیار نازک و تراشیده
tirâšnima		döpüš	
nümâ	نوما	nîmnima	نیم نیمه
dowri	دوری	dandana	دندانه
tâx' târ	طاخ ، طاغ	püštamâhi	پوشه ماهی
sifidâb	سفیداب	pax	پخ - لب بدن
sarsara	سر اسری	lây	لا
sütün	ستون	cârgüša	چارگوش
sarsütün	سرستون	hilâli	هیلالی
karvâšân	تیرنازک	rija	ریجه
pâyâ	پایه	lâhârəz	لاهارز
tirâš	تیراش	sarasar	سرسر
daröwsâr	درا فزار	sütünbaddix	ستون بد پخ

- عطاری

hana	حنا	zira	زیره
rač	رنک	xenâ	خنا
	گرده گشنیز	annâb	اناب
girdagašniš			گوی زیره
râzyânâ	رازیانه	goyzira	
mulkaztâx	مولک از راخ	sağğəz	سگز
seytarâñ	گیتران	behdânâ	بهدا نا
	قیطران	jowüzbuyâ	جوز بوبایا
hasbadâñâ	حسابه دانا		بوی مادران
	حسابه دانه	böymâdarân	

sulunjân	سولونجان	سولنجان	halla	هله
	کوگوردفارس	گوگردفارسی		خلفات و خومی
gügürdfârs			xəlfatuxumi	تخم خرفه
robbəsüs		رب سوس	dârein	دارچین
šamca	شمع چه	شمعچه	hel	هل
kâsni		کاسنی	mergəmuš	مرگ موش
zay	زاج	زی	piy	بی
nišâstâ	نشاسته	نیاشاستا	kükürd	کوگرد
mâzi	مازو	مازی	şulunjân	گولونجان
sa'lab	تعلب	سلعب	ârâxnâbâti	آراخناباتی
fûlûs	فلوس	فولوس	katirga	کتیرا
hašîš	حشیش	هشیش	(gavan katirga)	(گون کتیرا که)
şâhdâna	شاهدانه	شاهدانا	cârtuxum	چارت خوم
bazrak	بزرک	بزرک	sandarüs	سندروس
vayram	بقم	وغم		شاهدستان ارخی عرق شاهستان
gowzabân	گاوزبان	گوزبان	şâhestaran-araxi	پیدمشک ارخی عرق پیدمشک
nârgil		نارگیل	bidmešk-araxi	
	سبل الطیب	سومبول توب	balla	بلله
sümbültüb			məxač	میخ
xâšxâš	خشخاش	خاشخاش	zanjafil	زنجهفیل
cirjš	سریش	چیریش	zardacüva	زردچو به
tiryak	تریاک	تیریاک	şudduma	کددومه
küçüla	کچله	کوچوله	gügürd	گوگرد

- لولاگری -

p üšməx	میخ پیج	پوش مخ	dasgira	دستگیره
nil		نیل	şəfəl	کفل
şira		کیره	mađdab	مکب

gunya	گونیا	گونیه	güša	گوشه
kâmânâ	کمانه	کامانا	məx	میخ
lowlowâ	لولا	لولوا		چمدان گفلی
halṣa	حلقه	هلگه	camadâñsəfəli	قلچمدان
araca	اره کوچک	اره چه	gülməx	گول میخ
zanjîr	زنجیر	زنجیر	lajəvard	لاجورد
	میخ طویله	میخ توله	zambâda	زمبادا
məxtöwla			najjârgirasi	نجار گیرسی

- پرندگان -

ßerbi	قرقی	گرگی	jüja	جوچه
xorüz	خروس	خروز	baca	بچه
farič	جوچه مرغ	فریک	vara	فره
lašxur	لاشخور	لشخور	ördak	اردک
ßeraz	قاز	گاز		بو بی
tüti	طوطی	توتی	bubbi	گورچین
seyra	سره	سیره	gövarcin	بلدرچین
dürnâ	درنا	دورنا	beldercin	
ßeranâri	فنازی	گناری	bülbül	بول بول
sercea	گنجشک	سرچه	ßerröwül	کر گوول
			leylak	لیلک

- دامان و ددان -

beci	بزغاله	بچو	kal	کل
ßeröc	قوچ	کوچ		کلچه (کل + چه = کوچک)
fil		فیل	kalca	
tâzi		تازی	gâmiš	گامیش
pišik	گربه-پیشی	پیشیک	jönga	گاوجوان-جوانه گاو
öv	اهو	او	dâna	دانه گوساله ماده

tüla	تولا	توله	šer	شیر
kucuk	کوچوک	توله‌سگ	palak	پلنگ
taka	تکه	؛	kargadan	کرگدن
mârâl	مارال	مرال	bûrâ	بوغا
baber	بیر	بیر	bizow	گوساله ماده
câððâl	شغال	چاگال	geci	گچی *
meymun	میمون		düya	ماده گاودوساله
			lök	لوك - شتر

۲۲- چنانکه گذشت غرض از پرداختن این رساله جمع آوری و تهیه فهرستی است از واژه‌های فارسی و بطور کلی ایرانی و واژه‌های غیر ایرانی مصطلح در زبان آذربایجانی امروزه که در زبان ترکی آذربایجانی رواج دارد. نگارنده در مدت کمی که در آذربایجان بود واژه‌های زیر را که تقریباً بیش از سه هزارست از زبان روزانه مردم عادی گردآورده‌ام و حتی المقدور کوشیده‌ام تا لغات بسیار ادبی فارسی که استعمال آن ویژه دانشمندان این سرزمین است و گاه از آنان شنیده می‌شود و جزء زبان عامه مردم نیست در آن راه نیابد.

اگر وقت بیشتری درینکار صرف شود شاید شماره آنان به دو سه چندان رسد. در فهرست زیر شکل آذربایجانی این واژه‌ها با برابر فارسی و اوّا نوشته (آنان داده شده است : transliteration)

الف

âbdârxânâ	آبدارخانه	آبدارخانه	âbâd	آباد
âbdeh	؛	آبده	âbpâš	آبپاش
âbrow	آبرو، اه آب	آبرو	âbpaz	آبپز
âberi	آبرو	آبری	âbjow	آبجو
âbriz	آبریز	آبریز	âbxori	آبخوری
âbšâr	آبشر	آبشر		آبدار
âbkömâ	آب‌کما	آب‌کما		خانه ۲ - صفت : چ-ون
âbköwsar	آب‌کوسر	آب‌کوسر	âbdâr	« سیلی آبدار » « شمشیر آبدار »

آبگردان	آبگردان (دست افزار
آشپزخانه	آشپزخانه (abgardân)
آبگز	آبگز (abgaz)
آبگیر	آبگیر، کسی که در گرمابه
آب از خزینه برای مشتریان	آب از خزینه برای مشتریان
آب نبات	آب نبات (abnâbat)
آبنوس	آبنوس (abnus)
آب هوا	آب هوا (abhâvâ)
آبی	آبی (abi)
آتشخانا	آتشخانا (آتشگاه)
آتش کش	آتش کش (دست افزار
مربوط به بخاری	مربوط به بخاری)
آتشکهش	آتشکهش (atashkeš)
آتشی	آتشی، چون آتش، مجازاً
عصبانی	عصبانی (atashi)
آتشی گول	آتشی گول (atashigül)
آجیدا	آجیدا (ajidâ)
آجیدا گیوه	آجیدا گیوه (ajidâ gîyeh)
آجیل	آجیل (ajil)
آخ!	آخ! (âx!)
آخر	آخر (âxer)
آخر چرشه	آخر چرشه (آخر سال)
آخercaršamba	آخercaršamba
آخردست	آخردست، دست آخر
آخشام	آخشام (شام، سر شب)
آراز	آراز (xšav)
آرام	آرام (âram)
آران	آران (ârân)
آرایش	آرایش (ârâyeš)
آرزو	آرزو (ârzi)
آرود	آرود (ârvâd)
آزاد	آزاد (âzâd)
آزار، ناخوشی	آزار (âzâr)
آزمایش	آزمایش (âzvâyiš)
آسار	آسار (âsâr)
آسان	آسان (âsân)
آسته	آسته (âstâ)
آستار	آستار (âstâr)
آستانه	آستانه (âstânâ)
آسمان	آسمان (âsmân)
آسوده	آسوده (âsüda)
آش	آش (âš)
آشپز	آشپز (âšpaz)
آشپزخانه	آشپزخانه (âšpazxânâ)
آشکار	آشکار (âškâr)
آشکارا	آشکارا (âškârâ)

âlâ	- ال پلنگی = رنگارنگ)	آشنا	آشنا
âləz	ناخوش. ناساز	آلز	آشنا باز *
(âlibâni	= آل + بانی (= بانو)	آلبانی	زنی که دوستان نا م مشروع دارد
âleybâni	نک. آل		آشوب
âmâda	آماده	آماده	آشوفت
âmbâr	انبار	آمبار	آشیانا
âmad	آمد. کشایش	آمد	آفتایی
(umad-nomad	آمد نیامد	آمد نیامد (شیرازی =	آفتایافا
âmad - nayâmad	او مد نومد		آفتایالین
âvâdân	آبادان	آوادان	آفرده
	۱- آواز، آوازه	آوازا	آفرین
	۲- چوبی که با آن چیزهای سنگینی را بلند کنند؛		آفی
âvâzâ	چیزی مانند دبلم		آغازادا
âvâzâxân	آوازخوان	آوازاخان	آغل
âviz	۱- آویز	آویز	آگاه
	۲- نام گلیست		آل
âvizân	آویزان	آویزان	نوعی از رنگ سرخ، در
âh	اه	اه	ذبان فارسی جن یادیوی را
âhâr	آهار	آهار	گویند که بشکل پیره زنی
âhâri	آهاری	آهاری	سرخ موی بر زنان پس از
âharrobâ	آهن ربا	آهر با	زایمان ظاهر شود و بدانها
âhâk	آهک	آهک	آسیب رسانند. عقیده
âyâ (حروف استفهام)	آیا	آیا	خرافتیان بر آنست که
âynâ	آیته، آئینه	آینا	وی از فولاد میترسد و از
âynâbat	آینه بند	آینابت	اینرو همیشه نزدیک بستر
			زنان زانو سلاحی فولادین.
			چون شمشیر و جز آن مینهند.
			ویرا ظاهراً بازربایجانی
			الیبانی (۴) میگویند al
			آلا ، سرخ رنگ
			(سنجه. آلا پلنگ) (شیرازی

armut	امرود - گلابی	ارموت	(و گاه امروت	آینالی تفک آینه دار *
(amrut				(=دوربین دار)
arah		اره	اره	ابلخ
		اره چه	نوعی از اره - اره کوچک	ابلاه
araca				اتلزی
arišta		اریشته	رشته	اجاخ
arištaâši		اریشته آشتی	آش رشته	اجنه
azbar	از بر (از حفظ)	از بر		اخته
azbas	از بس	از بس	اخته تکه	اخته
azgil	از گیل	از گیل	اخته خوروز خروس اخته	اخته خوروز
aždar	اژدر	اژدر		اخمغ
	اژدردهان	نام گلیست، گل میمون		ادا
aždardâhān				اران
	اژداها پیکر	اژداها پیکر		ارخ
aždâhâpeykâr				ارخ بره
	اسباب چین نیخ	اسباب چینی		ارخ چین
asbâbcinnix				ارخ گیر
	اسب دوانیخ	اسب دوانی		اردک
asbdavânnix				اردو
	اسبران (سپیدان)	نام دهیست		آردآب *
esbərân				نام خوراکیست
	اسپریس	اسپریس، نام دهیست		ارده شوو
aspəris				های زیادی، ارده = اره
aspanâx	اسپناخ (یا اسبناخ)	اسفناج		شوو = چوب، نک، همو
	اسپروشان	نام دهیست نزدیک سراب		
asfurušân	اسکنجبی	سکنجبین، سرکنجبین		اردی
askanjibi				ارذیش
aškanja	اسکنجه	اشکنجه		ارگ
				ارگوان

<i>afyun</i>	افيون	افيون	اسکنه، ابزار بخاری
<i>aşâşiyâ</i>	اقاقيا	اگاکیا	eskena
<i>el</i>	ايل	ال	اسير
<i>albuxârâ</i>	البخارا	البخارا	آسمان
— <i>âši</i>	البخارا آشی	آشالبخارا	اشرفی پول زر
<i>alca</i>	آلوجہ	الچہ	اشرفی
— <i>âši</i>	آشالوچہ	الچہ آشی	۲- نام گلیست
<i>alaf</i>	علف	الف	اشکاف، گنجه، دولابچہ
<i>alaň</i>	الك	الك	اشکاف
<i>almâs</i>	الماس	الماس	اشکال (ايشکال)
<i>alöv</i>	الو، شعله آتش	الو	اشکال تراش
<i>alu</i>	الو	الو	— tarâš
<i>omâj</i>	اماچ	اماچ	اشکال تراشیخ
— <i>âši</i>	اماچ آشی	آشاماچ	— tarâšlix
<i>ambar</i>	عنبر	امبر	اشکمبه
<i>ambir</i>	انبر	امبير	اشکنجه
<i>amba</i>	انبہ	امبہ	اشکنه
	امده مالک	عده مالک	(ايشکنه)
<i>ömdamâlik</i>			اشکون
<i>ami</i>	عمو	امي	اشگی
<i>ömid</i>	امید	امید	اشگیلی خوروز
(<i>ömmüd</i>		(امود	خروس عشقی، خروس
<i>amir</i>	امیر	امیر	تختی
<i>amirânâ</i>	امیرانه	امیرانا	lixuruz
	امیری، نوعی از شیرینی	امیری	
<i>amiri</i>			اشوه
<i>anâr</i>	انار	انار	(ایشه
	اناین- بی آن- بی قانون	اناین	نازو عشوه
			نازو ناز
			افروز
			افسانه
			افلیته

اوروسی (نوغی از کفش)	anâyin	(ا+ن+آین)
urusi	antar	انتر
- duz اوروسی دوز ارسی دوز	anjâm	انجام
اورسی دوز بازار بازار ارسی دوزان	anjir	انجیر
urusiduzbâzâr	andâzâ	اندازه
uryân عربیان	andâm	اندام
öwsâr افسار	anduxta	اندوخته
ustâ استاد	ensân	انسان
اورستا شایرد شاگرد استاد	(insân	(اینسان
ustâşâyird	anfiya	انفیه
owsün افسون	anfiyadân	انفیدان
owsünci افسون چی	angabin	انگبین
uftâda افتاده	angaš, angaj	انگش، انگچ
ahraman اهرمن	angal	انگل
ayâl عیال	angüs	انگوش
ayâlvâr عیالوار	âvârâ	آواره
ایزو و شکانی خون سیا و وش(؛)	owbâš	او باش
izowušgâni		اجامر او باش
istâdâ ایستاده	a jâmerowbâš	
ism اسم	utâx	اوتاخ
ismišab ایسمی شب		اوتاخ با و طاخ
ištâhâ اشتها	utâxbautâx	
išdâh ایشدها	utâxnišin	اوتاخ نشین
eyvân ایوان	owj	اوج
eyvây! ایوای!	ujəbenəx	اوج بنخ
ب	ud	اود
bâtmân من		اورت
bâj باج	öwrat	

bâdyâ	بادیه (نک. بایدا)	بادیه	باجه، سوراخ، در آذر با یعجان	باجا
bâr	بار، بر، میوه	بار	از قدیم بکار میرفته است.	
bârandâz	بارانداز	بارانداز		bâjâ
bârbat	باربند	باربنت		bâxcâ
bârbattix	باربندی	باربنتیخ		با خچه
bârbena	باروبنه	باروبنه		باد
bârxânâ	بارخانا	بارخانا		
bârdax	بارداخ(؟) بزرگ سفالی (مراوغه)	بارداخ(؟) دیزی سفالی و آبخوریهای	آخشیجان سخن رود و یادر	
bârdân	باردان	باردان	مشاله‌سائی چون: «باد ن	
bâlbârdân	شیرین سخن		گلن باد ن گدر «	bâd
bârgâh	بارگاه	بارگاه	بادام	بادام
bârnâmâ	بارنامه	بارناما	bâdâm	بادام چا
bâra	باره، بار، دفعه	باره	۱- درخت بادام کوهی	
bâzâr	بازار	بازار	۲- چوبی از درخت بادام که	
bâzârcâ	بازارچه	بازارچا	برای راندن چهار پایان	
bâzxâs	بازخواست	بازخاس	پکار برند. بادام + چا =	
bâzras	بازرس	بازرس	چوب؟	
bâzubat	بازوبند	بازوبت		bâdâmcâ
	۱- بازو(ی) در و پنجه(ه)	بازی	شیره بادام (سی)	بادام شیره (سی)
	۲- برآمدگی که کرت ها			bâdâmširasi
	را از هم جدایی کنند.		(شیرین بادام بادام شیرین	
bâzi	(کشاورزی)			bâdâvar
bâzica	بازیچه	بازیچه	باد آور	باد آور
bâzigüš	بازیگوش	بازیگوش	bâdbâd	باد باد
bâzxarâj	باج و خراج	باج و خراج	bâdrâkbu	بادر کبو
				بادریز
			بادریز میوه های که باد	
			از درخت میریز اند	
			bâdriz	
			bâbkarda	باد کرده
			bâdêmjân	بادنجان

			باليده او لاما	بر خود مبار	- باش	- با، - باج، آبگوشت
(bâlida ölmâ					(سنج بوز باش نوعی از آبگوشت)	
bâmiya	باميما	باميها		- bâš		
bâng	بانگ	بانگ	bâγ	باغ	باغ	باغ
	روزی که	باندی تاخ			کل در باغ	باغدا گول
	عروس را هر هفت کرده		bâγdâgül		نام زن	
	بر تخت نشایند و دوستان		bâγlâvâ	با غلاوا		با غلاوا
	را بدیدنش خوانند		(bâxlâvâ			و(با خلاوا
bândeytax			bâγiš	بخشش		با غيش
-bâni	-بانو	-باني				(با غيش لاماخ)
bâvâsir	بواسير	بواسير	bâftâ	با فته	با فتا	با فتا
bâvar	باور	باور	bâk	باک، پروا	باک	باک
	بها، کران . در گفتگوی	بها	bâkera	با کره	با کره	با کره
	عادی بهعنی کران بکار		bâgâl	بقال	با گال	با گال
	میرودونه بهعنی قبست و		bâlâbâlâ	بالا بالا	بالا بالا	بالا بالا
bâhâ	ارزش		bâlâxânâ	بالاخانه	بالاخانا	بالاخانا
bâhâr	بهار	باهار	bâlak	بالنك	بالاك	بالاك
bâyat	بيات - کهن	بيات	bâlânishin	بالانشين	بالانشين	بالانشين
bâydâ	بادیه	بادیا	bâlpar	بالویر	بالبر	بالبر
bâydâx	بیدق	با پداخ	bâleš	بالش	بالش	بالش
bâyer	باير	باير	bâler	بالع	بالع	بالع
	بار عالم، عيد، جشن	بايرام				
bâyrâm						
bebâk	بی باک	بی باک				
	مردم چشم - مردمک چشم =	بی بک				
babak (bibiak)	شیرازی					
bebâr	بی بر					
bebû	بی بو					
			bâlida			
			(bâlidalammâx)			

baxtiyâr	نام مرد	بختیار	baha	بچه کوچک	به
buxei	بیخ چی، یکنوع اره	بوخ چی	(babe)	(شیرازی به)	
بخشایش، نام دهست نزدیک	بخشیش		hebahra	بی باره	بیه
تبریز و فرش آن مشهور			babir - baber	بیر	بیسر
baxšeyiš	است		hatci	بندهچی	بتچی
baxšudah	بخشوده	بخشوده	batar	بتر = بلتر	بلتر
baxeyr	بخیر و خوشی	بخیر	bejâ	بیجا	بعجا
بدیهیشیه در واژه های	بد-		bajid	به جد، با کوشش	بعجید
مر کب (هیچگاه با «پس»)			becârâ	بیچاره	بیچارا
واژه مر کب ساخته نمی شود				بچشم، چشم (در هنگام	بچشم
bad	(نک، پیس)			فرمانبرداری نمودن)	
bedâd	بیداد	بداد	bacašm		
badadâ	بدادا	بدادا		جوچه خروس تازه بیانگ	بچه
bedâvâ	بی دعوا	بد او	beea	آمده	
badâvâz	بد او از	بد او از		جفت یا خصم بچه در شکم	بچه خور
badbax	بد بخت	بد بخ		مادر که در هنگام زایش با	
	(badbaxt)			وی بدرآید	
badbu	بد بو	بد بو		بچه دان، زاهدان	بچه دان
badbin	بد بین	بد بین	becadân		
بد تراش، چوبی که رو ندیدن	بد تراش		bacci	بندهچی، نک. بتچی	بچی
آن سخت است و یا رنده			becayânâ	بچگانه	بچیانا
بان کار گر نیست			bexâsiyat	بی خاصیت	بخا صیت
badtirâš			baxt	بخت	بخت
badxâh	بد خواه	بد خاه		بختک، نام دزی است در راه	بختک
badxabar	بد خبر	بد خبر	baxtak	افشار	
badxat	بد خط	بد خط		بختور، خوش بخت،	بختور
badxuy	بد خو	بد خوی	baxtavar	سفید بخت	
بد دماغ، زود رنج		بد داماخ			

	بدمورووت	بد مرود	baddâmâx	بدر بدر
badmürüvvat				بدر بدر، درادر (از دریدن
badan	بدن	بدن	bêderbêder	بدر دسر
badnâl	بد نعل	بد نال	bedardësar	بدر دسر
badnâm	بد نام	بد نام		بدر رو
badanjâr	بد هنجار	بد هنجار	badarrow	
badnazâr	بد نظر	بد نظر	badraš	بدر گ
badhax	بد حق [*] ناحق	بد هخ	badraš	بدر گ
badhanjara	بد هنجره	بد هنجره	badreša	بدر گه
bedehi	بد هی	بد هی	badrix	بدر ریخ
badheybat	بد هیبت	بد هیبت	badrikâb	بدر کاب
badheykal	بد هیکل	بد هیکل	badzabân	بدر زبان
badyümñ	بد یون	بد یون	badseresh	بدر شر
baradar	برادر، کم استعمال می شود و استعمال آن هم اغایا مجاز است	برادر	badsofat	بدر صفت
barâmad	برآمد	برآمد	badsurat	بدر صورت
darâh	براه، سر براه	براه	badkâr	بدر کار
berâha	پیراهه	پراوه	badkirdâr	بدر کردار
barbâd	بر باد	بر باد	badgâvârâ	بدر گوارا
	بر بیابان	بر بیابان		بدر گوش
barrâbiyâbân			badgüs	
barxud	بخود آمده، ملتفت	بر خود	badalnumâ	بدل نوما
bardâš	برداشت	برداشت	badmaza	بد مزه
barduwân	باد بادک	بردوان	badmas	بد مس
barzangi	برزنگی	برزنگی	badmassab	بد مسیب
	(گره برزنگی = سیاه برزنگی)		badmašrab	بد مشرب
(Barabarzangi			badmanzara	بد منزره

bezbez	وزوز	بز بز	beraň	بیرنک	برک
bazaň	برک	برک	berag	بیدگ	برک
bazlagü	بذلہ گو	بزلہ گو	barň	برق	برگ
bəzanbəzan	بزن بزن	بزن بزن			بر گرد (موسیقی)
bəzangâh	بز نگاه	بز نگاه	bargard		
bas	بحث	بس	argaň	بر گشت	بر گش
bas	بس	بس	barğdır	برق گیر	بر گک
basâ	بسا	بسا	barga	بر گه-نشانی	بر گه
پست بالا - پست قاید - کرتا ه قد	پسته بوی				گور بگور (فحش)
bastaboy			barmagür		
basta	بسته - بستان	بسته	barimalâ	بر ملا، آشکارا	بر ملا
	بسته (وورماخ) زدن و بستان، زدو بست		beru	بی روئی کم رو	برو
bosdân	بستان-جالیز	بستان			برو بر گرد
basda	بسته	بسده	barowbargard		
ظرف سفالی دهن گشادی		بسدی	barüftâd	بر افتاده	بروفتاد
که برای نگاهداری مر با				برون بر [*] پیله ور، کسی که	برومبر
و ترشی و چیزهای دیگر				کالائی برای فروش به بیرون	
بکار میبرند.			brümbär	شهر میبرد	
بستو، نک. فرهنگ اسدی					بره بندی
basdi					بره بدیخ
besarsadâ	بی سزا و صدا	بسر سدا	barabaddix		
بس که بس + که		بسکه	barham	برهم	برهم
bas-ke			barhut	برهوت	برهوت
بس (لاماخ) بستن بره و جز آن برای				برین = بر + این، تصمیم	برین
پرواری کردن آنان، بس			barin		
(= بست) + لاماخ			bazzât	بد ذات	بزات
bas(lâmâx)			bazzâz	بزار	بزار
			bezâr	بیزار	بزار
			bazânü	بزانو	بزانو

بی‌فایم‌بر و مقدسان دین‌مانوی		besim	بی‌سم
هم بگ خوانده می‌شده‌اند.		bešarm	بی‌شرم
این واژه از زمانهای قدیم		beşurur	بی‌شود
بزبان ترکی وارد شده		beşumâr	بی‌شمار
bag	است.		بغاز
beşarâr	بیقرار		۲- نای گلو، مجازاً = پرخور
begünâh	بیگناه		borâz
bel	بل	bereyrat	بغیرت
balâ	بلا		بغل تنویر (اصطلاح نانوایی)
	بلای ناگهان	bayala	
balâye-nâgahân		bayali	بغلى
	هرج و مرچ، بل بشو		بغلى دفتر
balbaşur		bayali-daftar	
belca	بیلچه		بغر
	بلد، کارآشنا، راهآشنا		befar
balad		baň	بك
beldercin	بلدرچین	bekâr	بکار
	بلش(ماخ)؛ بلشیدن - بلید کردن	bekas	بکس
	آلوه، ساختن		بگ
balaš(mâx)			معنى خدا و سپس عنوان
balka	بلکه		پادشاهان و بعده‌ها تنزل
balğam	بلغم		باشه و جزء القاب معمولی
balga	برگه		شده‌است در سنکنیت‌های
	بلکه‌دینک		هخامنشی «بگا» تنها برای
	چرجنکی که دور دست می‌بیچند		اهورامزدا و مهین فرستکان
	و سپر آسا از خود دفاع		بکار رفته است. تمام
	می‌کنند) + دینک (=		پادشاهان ساسانی نیز
	دگنک، چوب و چماق		عنوان بخ داشته‌اند. مانی

bena	بنه	بنه	balga dayanač	
bəniyâz	بی نیاز	بنیاز	balvâ	بلوا
bönya	بنيه	بنيه	bam	بم (صدای بم)
bubbi	پوبک. مدد	بو بی	bəmâr	بیمار
butâ	بو ته	بو تا	bannâ	بنا
bütparas	بت پرست	بوت پرس	benâgüß	بناگوش
bütgada	بتکده	بوت گدة	benâm	بنام
buxâr	بخار	بوخار	benâmâz	بناماز
buxcâ	بقجه	بو خچا	benow	بن او
bud	سود و سهم	بود	benâyat	بنای بت
bür	بور، از رورفتہ	بور		بند
bor	بور، زرد رنگ	بور	band	هدو بکار میرود
burâni	برانی	بورانی		بند آب
		بور دیمانی	benâb	کن کنی (یا کاریز
bürdyamâni				کنی است جائی که آب
bürüs	برش	بوروش		بواسطه مانعی بند آمده است
bürüst	برش - ریخت	بوروشت	bandâb	
bürüsta	برشه	بوروشه	bandbara	بند بره
bürün	بیرون	بورون	bandar	بند
	بورونجک	چادر شب پارچه بزرگ و یا	banda	بنده
	بالا بوستی	که بخود می پیچیند.	bandazâda	بنده زاده
bürünjač				بنفسه، نک، بنوشه
bürahana	برهنه	بورهنه	banafša	
büryân	بریان	بوریان	benamak	بنمک
büzgüš	بز گوش	بوز گوش	benâvâ	بنوا
büzangâh	بزنگاه	بوز نگاه		بنفسه، نام گل و زن
bazarak	بزرک	بزرک	banowša	بنوشه

biyâbân	بیابان	بیابان	bus	بوس
biyâberi	بی آبرو	بیابری	quṛâ	بوغا
	بی آب و علف	بی آب الف	büḍalamun	بو گلدون
biyâbalaf			bûlbûl	بول بول
biyâri	بیگاری	بیاری	bûlyür	بلغور
bəyânâ	بیگانه	بیانا		نام دهیست نزدیک هشت و د
bibi	بی بی	بی بی	bûlgâvâ	
	بچه بی پدر - حرامزاده	بیچ (بیش)	bûlandəbâlâ	بولند بالا
bij				بولند پایه
bijač	بیجک . حواله	بیجک	bûlandəpâyâ	
bidâd	بیداد	بیداد	buluk	بلوک
bidmažnun	بیدمجنون	بیدمژنون	bumbas	بوم بس
bidmiš	بیدمشک	بیدمیش		بوی بوخون <small>با لاینند متناسب</small>
	بیرونی (ضداندرونی)	بیرونی	boybuxun	بوی مدران بومادران
biruni			böymâdarân	
biriš	بیریش	برنج	bahbah	به به
birišküb	بیریش کوب	برنج کوب	böht	بہت
birow-birow	بیرو بیرو		behtar	بہتر
bizöw	گاؤنر چندماهه	بیزو	behdânâ	بہدا نا
	بیستی، نام بولی است	بیستی	bahra	بہرہ
bisti			behest	بہشت
beymân	بی ایمان	بیمان		بہمدان
binâ	بینا	بینا	bahmadân	
binâb	بیناب نام دهیست	بیناب	behuda	بہودہ
	ته کوزه شکسته که معمولاً	بیناخ	behowsala	بہو سله
binâx	برای آبدادن بمرغ و غیره		behuš	بہوش

pârâduz			binačdâr	بنکدار	بینکدار
pârpâcâ	پروپاچه	پارپاچا	bînâ	بنا	بینا
	بر پر ^{نیز} مرغ یا کبوتری			گیاه است که خاصیت طبی	بیودگن
	که پاهایش پردار		böyüdgan	دارد	
pârpâr					- پ -
pârcâ	بارچه	پارچا			پابس
pârcâbâf	بارچه باف	پارچا باف			پابی
pârsak	بارسنگ	پارسک			پابی (پابی شدن = تعقیب کردن، اصرار کردن)
pârlâx	براق	پارلاخ			pâbas
Pâzahr	پازهر	پازهر			
	پازهری، رنگ پازهری	پازهری			
pâzahri			pâpey		
pâsəvân	پاسبان	پاسوان	pâtəx	باتخ	
pâsəvânnix	پاسبانی	پاسوانیخ	dâtəl	باتل	
	پاشا < پادشاه	پاشا	pâpiš	پاپیش	
Pâšâ			pâcâ	پاچا	
pâšnâ	پاشنه	پاشنا			پاچابت
	پاشنا بولت	پاشنه بلند			
pâšnâbûlat			pâcâbat	پیچند	
pâšir	پاشور، پاشوره	پاشیر	pâcâpaz	پاچاپز	
pâfišârlıx	پافشاری	پافشار لیخ	pâcâ(ci)	پاچا(چی)	
pâk	پاک	پاک	pâcâfürüš	پاچافروش	
	پاک، پاک و روشن، تصفیه شده (در مورد محاسبه وغیره)	پاکاپاک	pâcâl	پاچال	
pâkâpâk			pâxlâ	باخلا	
pâkâr	پاکار	پاکار	pâdâr	پادار	
pâkbâz	باکباز	باکباز	pâdshâh	پادشاه	
pâkiza	پاکیزه	پاکیزه	pârâ	پارا	
				پاره دوز، پینه دوز	پارادوز

تو له خرس، مجازاً بچه	پتا(?)	پاك با كيزه	پاك با كيزه، پاك و با كيزه
potâ	چاق و فربه	pâkpâkiza	پالاز
	۱- فتح آباد	pâlâz	پالاكى
	۲- مج بیج (شیرازی =	pâlâki	پالان
datâvâ	(باتوه)	pâlân	پالاندوز
	پتراخ(?)	pâlândüz	پالاندوز بازار
petrâx	انبوه (درخت و چنگل)		پالاندوز بازار
pata	پته	pâlândüzbâzâr	پالت
peepiec	پچ پچ، نجوا	pâlet	پامال
paxel	بغيل	pâmâl	پامبخ
paxma	پخم، کودن	pâmbəx	پاوت
padow	پادو	pâvat	پای
par	پر	pây	پایا
parâx	براق	pâyâ	پایان
	فصیح، بدون لکنت، صفت برای سخن و سخنگو (بله) بران	پر ان	پایان
parrân	دانشیر)	pâyân	پای بت
parbâl	پروبال	pâybat	پای تیخ
parpar	درخشش، تلاو	pâytax	پایدار
	پر پر	pâydâr	پایدوار
	شرشر. صفت برای آ-بی	qâydüvâr	پایدوار
	که از لوله‌ای میریزد یا اشک	pâygâh	پایگاه
	که از چشم فرو میریزد،	pâygir	پایگیر
perper		pâymandar	پایمندر
	یک نوع معالجه روحیست	pâyanda	پاینده
	که میان عوام و خرافاتیان	pâyabulat	پایه بولت
	معمول است. بدینگونه که	pâyasütün	پایه سوتون
	اورادی میخوانند و برای	pâyiz	پاییز
	چشم زخم به بیمار میدمند.		

	اصطلاح بنائی	پر کفته	اسپند با آتش می نهند و هفت چیز از دست افزارهای خانه
parkafta			پشت بیمار میزند.
parkanda	پر کنده	پر کنده	پشت بیمار میزند.
pargār	پر گار	پر گار	parpi
parðu	پر قو	پر گو	partâb
parvâ	پروا. باک	پروا	پرتاب
parvaz	پرواز	پرواز	پر تاووس پر طاووسی، مرکب پر طاووسی
	پرور (دروازه هائی چون رعیت پرور و دست پرور)	پرور	partâvus
parvar			پر چم
parvardiyâr	پروردگار	پروردبار	پر خاش
Parvari	پرواری	پروری	پرداخ
paridux	پریدخت	پریدوخ	پردار
Parišân	پریشان	پریشان	پرده دار
Pazirüfta	پذیرفته	پزیروفته	پرده دار
pažmürda	پژمرده	پژمرده	پرده دری
pasâb	بساب	بساب	pardadərrix
pasandâz	پسانداز	پسانداز	پرده نیشین
Pasbâz	اصطلاح قمار	پس باز	پرداز پرداز
past	پست، خوار	پست	نقره و مانند آنها)
pastak	پستک	پستک	پردی
Pasti	پستو	پستی	تخته های کوچکی که بین
	آهسته خوان، پست خوان *	پسخان	تیره های پوشش سقف
	کسی که بصدای آهسته و		کوییده و روی آن گنج
pasxân	پست می خواند		میکشند
	پشت خانه، عقب خانه	پسخانها	پرس
			پرست چون خدا پرس بول
			پرل پرس و جز آن paras
			پرستار
			پرستار
			پرک
			هندوانه و طالبی (سنج)
			شیرازی په رک =
			کاهوی نازک و تازه (parak)

هر درخت بجای بماند کار		پس + دورا (= درو)
کسانی را که برای چیدن		آنچه پس از درو بجای میماند
این میوه‌های پس و امانده		Pašdurâ خوش‌چینان را
میروند پسری نامنه		پس کوچه پس کوچه
pošari		پس لی بیش لی از پس و پیش
Peščin	پیش‌چین	paslipešli
	جلوخانه، پیش‌خانه	پس‌مانده
Pešxânâ		pasat پست
پیشخان، میز جلوه کان که		پس‌تند
ترازو روی آنست		پس‌تور، در اصطلاح نانوانی (نان سنگک پزی)
Pešxân		pasvar
Pešxur	پیش‌خورد	پسته‌ای، رنگ پسته‌ای
Pešak	پیش‌آهنگ (شیرازی = فشنگ، سنج، یا بوفشنگ - بزر	Pessayi
Pešraf(ft)	پیشرفت	بر آخر، خد
Peškâr	پیشکار	پس‌بار
Peškaš	پیشکش	نوبر، نک، نوبار
	پیشگیره - پیش‌بند	pasabâr
pešgera		Peš- پیش -
Pešgûy	پیشگو	Pešâb پیش‌باب
	پیشگیره، پیش‌بند، نک، پیشگوه	Pešâmâd پیش‌آمد
Pešgir		Pešbat پیش‌بند
	پیش‌نگه*	Pešbin پیش‌بین
Pešlenga		Pešbinnix پیش‌بینی
Pešmân	پیشمان	Pešxurd پیش‌خورد
pašmač	پیش‌مک	Pešdaslix پیش‌دلایخ
		Pešadurâ پیش‌درو
		pošru پشت‌دو
		پش‌دو
		پش‌زی
		پس از چیدن میوه درختان
		ممکنست میوه ای چند سر

Panjapanja	کشمکش	بنجه پنجه	باشه خواب، کفش پاشنه	پشنخاب
Panjacinâr	چنار	بنجه چنار	خواب	پشاو
	تر کیدن چیزی بواسطه فشار	بندام	Pešvâ	پشاو
pandâm	آب یا بخار		Pešvâz	پشواز
Panir	پنیر	پنیر	پیش تور، جلو تور (نان)	پشور
	پنیر شرابی	شوراب پنیر	Pešvar	سنگك پزى)
Paniršarâbi			Pašša	پشه
Pavârâ	فواره	پوارا	Peša	پشه
	بوته (زدگری و جزان)	بوتا	Paššabat	پشه بت
puta				پف گر (ماخ) جوشش و بخار دیك
Puxtəpaz	بخت و پز	پوخت پز		جوشان و مانند آن
	بخته، مجازاً کار کشته، کار	پوخته	Pöfgör(mâx)	
puxta	دیده - کار آزموده		polât	بلات
pür	پر	پور	palak	بلنگ
	خر بزه نار سیده و کال (= میايدو آب)	پوره ♀	Palma	بلمه
	= خرچه (اطراف تبریز)		palaxurt	بله خورت
	= کالک (تبریز)		palakaš	بله کش
pöra			Pambadâx	پنه داغ
	بور (بالی) عسل زنبور جوان		Pambadânâ	پنه دانه
pöra(bâli)				پنابات
Pürpar	پر پر	بور پر	Panâbât	پاده شاهی
Pürpašm	پر پشم	بور پشم	Panâh	پناه
pürcilla	پورچیله	بورچیله	Panjara	بنجره
pürhöwsala	پر حوصله	بور هو سله		بنجه زاری (بول)
pürrk	پر رنگ	بور رنگ	Panjazâri	
pürrü	پر رو	بور رو	Panja	بنجه
pürzür	پر زور	بور زور		گیاه تازه رسته
			Penja	بنجه

است اینچنین که :	نخست	pürkâr	پر کار
یکی خم شده و دستها را		pürðovvat	پر قوت
بزانو میگیرد و دیگران		Pürmâyâ	پر ما یا
از روی او میبرند و هر		pürmani	پر معنی
کس تا پرید خم میشود		Pürvâzn	پروزن
الخ. . این بازی در شهر از		Puzabat	پوزه بند
کوش <i>kowš</i> در تهران		Püstânbat	پستان بند
جفتک چار کوش مینامند.		postəbarra	پوست بره
Püštamâzi	پشت مازو		۱ - پوست ماری
Püštamâhi	پشت ماهی		۲ - یکنوع چار قد مشبك
püštvanâ	پشتیبان	Püstəmâri	
Püšta	پشته	püstanak	پستانک
Püštaham	پشت هم	püsta	پسته
püšdi	پشتی	پوشدی	پوسته بادام
püšk	پشك	پوشک	پوشک
püf	پف	پوف	دن باله میوه که بواسطه
pük	پوک	پوک	آن از شاخ درخت آویزان
püka	پوکه	پوکه	است
pül	بول-پل	بول	Püskülf
pülâki	بولکی	بولکی	پوست کنده
	بول بول، خرد خرد	بول بول	پوسون دوز
pül pül			پوستین دوز، نام محالیست
püldaš	بول دشت	Püs	پوش
pülsangi	بول سنگی	püştəbâm	پوشت بام
	بلشت اخا کروبه و تفاله و		پوشتنک
pülušt	جز آن	püştak	- وارو ()
pülow	پلو		پوشتنک گشیدی یکنوع بازی و ورزشی

pidân	پیدان	پیدان	پانزده ، نام وزنیست	پونزده
peydarPey	پی دربی	پی دربی	punza	بونم
Pir	مرشد ، پیر	پیر	pownam	پف نم، بفاب
pirâna	پیرانه	پیرانا	(pofow	(شیرازی = بفو
	بی ریخته - کهنه - هرسوده	پی ریخته	pahriz	بریز
Peyrixta			pahlavan	پهلوان
	پیازآب - نام خوراکیست	پیزاو		پهلوان بمه
piyazow			pahlavanpamba	پهلوان کچل
	بد (هرزنی بوج = بد -	پیس		خیمه شب بازی (در
pis	(بوج)			شیراز = پهلوان کچلک
	پس سر - پشت گردن -	پی سر*	Pahlavânkacal	
peysar(نک. گافا)	قفا		Pey	پی، شالوده
pisuz	پیوز	پیوز	Piy	پیه
pišâmad	پیشامد	پیشامد	Peyâpey	پیاپی
	پیش بخاری (پش ..) پیش بخاری		piyâdâ	پیادا
pišbuxâri (peš)			piyâz	پیاز
pišik	گربه-پیشی	پیشیک	piyâzgüli	پیاز گولی
peykân	پیکان	پیکان		پیازی
paykar	پیکر	پیکر	piyâzi	پیازی
Peykan	پی کن	پی کن	piyâlâ	پیاله
	بل (اصطلاح بازی الک	پیل		تاج خروس و مرغان دیگر
pil	(دولک)			سنجه . پو پک = هدنه
	الک (در بازی الک دولک)	پیلدسته	pipik	
pildasta			pica	پیچه
pilta	فتیله	پیله	picida	پیچیده
piltabâf	فتیله باف	پیله باف	picidalix	پیچیده لیخ
piltafürûş	پیله فروش	فتیله فروش	pipâz	پیداز

taixer	تاخیر	تاخر	pillakân	بلکان	پبلکان
۱ - tār	تار آلت موسیقی	تار	pilak	پولک	پبلک
۲ - tārīk	تاریک		pillâ	پله	پبله
târâz	تراز	تاراز		باينداز	پینداز
târâzi	ترازو	تارازی	payandâz		
târâš	تاراج	تاراش		پینه‌چی	پینه‌چی
târzan	تارزن	تارزن	pinaci		
târmâr	تارومار	تارومار		پینه‌شالوار	پینه‌شالوار
tâzi	تازی	تازی		در اطراف تبریز	
tâzyânâ	تازیانه	تازیانا	pinašâlvar		
tâž	تاج	تاژ	peyvasta	پیوسته	پیوسته
tâs	طاس	تاس	peyvand	پیوند	پیوند
tâskülâh	طاس‌کلاه	تاس‌کولاہ			
۱ - عمل خوایدن پست -		تاغواز			
طاقواز ۲ - کاملاً باز			tâb	تاب، توان	تاب
(صفت برای در) چارتاق			tâbtâvân	تاب و توان	تاب توان
tâkvâz			tâbâšir	تبشير	تباشیر
tâftâ	تافته	تافتا	tâbâh	تباه	تباه
tâftâbâf	تافته‌باف	تافتا باف	tâbât	تابوت	تابت
tâftâci	تافته‌فروش	تافتاچی	tâbiš	تابش	تابیش
tâftâyar	تافته‌گر	تافتاير	tâtâr	تاتار	تاتار
tâlâx	طلاق	تالاخ		تاج خودوز	تاج خروس، نام گلیست
tâlâr	تالار	تالار	tâjxurüz		
tâlân	غارت	تالان ؛	tâjdâr	تاجدار	تاجدار
tâlântârâh	تاراج و غارت	تالان تاراش	tâxt	تاخت	تاخت

taxtərawān	تخته روان	تخته روان	tâlvâsâ	تلواسه-هوس
taxtnišin	تخت نشین	تخت نشین		تماسا ^ه -ه
taxta	۱ - تخته	تخته	tâmâsâ	تمام
	۲ - سرشکن - بولمه‌مانی		tâmâm	تمام
	یا خرج دیگری که میان مردم ده سرشکن میشود.		tâmbâki	تمبا ^{کی}
	با فعل کشیدن (چکماخ) بکار میرود			تبود ، تنبوره - مجازا =
				سر و صدا - شلوغی
taxtbat	تخته بند	تخته بت	tâmburâ	(سروصدانکن =
taxtasak	تخته سنک	تخته سک	tâvâ	تاوا
	تخته کونده کنده - کنده کفشه‌گری ،	تخته کونده	tâvân	تاوان
	قصابی و جز آن		tây	تای
taxtakündâ			tâyâ	تایا
taxsim	تقسیم	تحصیم		تای بور
	تخدمه (کنجد و مانند آن که بروی نان پاشند)	تحما		که برای بریدن جوانه های مو بکار میرند
toxmâ			tâybur	
	تخاماق - چکش چوبی	تخاماخ	tabaddül	تبدول
toxmâx			tabar	تبر
toxum	تخوم و توخوم	تخم	tabarza	تبرزو
tor	تور	تور		تبیل و تبیر طبل - سنجه . تیره
	توردتن - عنکبوت	تراتان	tabil tabir	
torâtân			top	تب
tadbir	تدبیر	تدبیر	tapâncâ	تبانچا
tarâzi	ترازی (وهم ترازی)	ترازو	tapa	تبه
tarâzidâr	ترازیدار	ترازو دار	tax	تلخ
terâş	تراش	تراش		تخت - تمام کامل پر
terâşâ	تراشه	تراشا	taxt	

ter	تیغ	تغ	tarâlva	ترالوا
terâduvâr	دیوارتیغه	تقادووار	torbâ(türbâ)	تربا و توربا
terayyür	تغیر	تفیور	torbâkes̄	تربا کش
tayir	تغیر	تفیر	tarbiz	تربیز
tera	تیغه برش قاج	تفه	tarbia	تربیت
tafarrüs	تفرج	تفرس	tartâzâ	تر تازا
tafrît	تفریط	تفریت	tartûnda	تر تونده
tofak	تفنگ	تفک	taraddöd	تردد
— تک تنها ۲—تنگ_ضد		تک	tardas	تردست
گشاد ۳—تنگ اسب و خر			taraññi	تر گی
tak	ومانند آن		—ترک اسب ۲—ترک کلاء	ترک
takân	تکان	تکان	tark	—رها کردن.
	تکان تپه—نامدهیست	تکان تپه	tarkib	تر کیب
takântapa			targül	تر گول
taktanhâ	تک و تنها	تک تنها	taranjabi	تر نجیبی
taktuk	تک و توک	تک توک	tara	تره سبزی
	تک لوله یک لول (برای	تک لوله	tarabâr	تره بار
taklüla	(تفناک)		tez	تزر-تند چابک
	تک مزراب	تک مضراب	tezâb	تیزآب
takmezrâb			tasbeh	تسبه
taka	قوچ-بز نر	* تکه	tasdix	تسدیخ
tal	تل	تل	taštak	تشتک
	طلبه	طلبه	tašd	تشد
۱—صفت برای پوست دف			tašaddüd	تشدود
و دمبلک و جز آن که			tašar	تشر
بواسطه رطوبت شل میشود			tašna	تشنه
۲—ظرف بزرگی که از			tašnalab	تشنه لب
فضولات گاو برای مردن			teşa	تشه

taneka	حلبی - آهن نازک	تنکه*	همان فضولات در دهات
	تنکه - شاوار کوتاه	تنکه	میسازند (۴۶)
tonoka			تلخدانا
tanga	کوچه (درار دیل)	تنگه	تلخ talxdâna
tanumand	تنومند	تنومند	زردآلوی زردآلوی
tana	ته	ته	تلخه talxa
tanhâ	تنهایا	تنهایا	تلخون talxun
tü	تف	تو	تلخون ترخون
tow	تاب	تو	تلخونی گول گل ترخون
tuptaşar	توب و تشر	توب و تشر	تلگر افغانانه talxunigül
tüpürjak	توبور جاک	تف	تلگر افغانانه تلگر افغانانه
	توبور (ماخ)	تف انداختن	
tüpür(mâx)			
tutak	سوت گلی	توتک	تلمه tala
tutun	توتون	توتون	تمبل tambal
	کیسه توتون	توتون کیسه (سی)	تمر tamer
tutunkisa(si)			تمر آش tamerâš
tuxum	تخم	آوخوم	تمرد tamarrûd
	۱ - تند	تود	تمنا tamannâ
۲ - تیره رنگ - رنگ تند			تمیز tamiz
tüd			تن بليد ؟؟ مفترش tan-balid
tu-dar-tu	تودرتو	تودرتو	تنبی - نالار - اطاق بزرگ
turân	توران	توران	تنابی tanabi
turbat	تربرت	توربرت	تنخاه tanxâh
turp	ترپ	تورپ	تندير - (تندر) تندر tandir(der)
tavarzin	تبرزین	تورذین	تندر آشی tandirâši
turş	ترش	تورش	تندير سر tandirsar
turşı	ترشی	ترشی	تنک ما یا tanekmâyâ

töwuš	تپش	تووش	ترشی خیار
tuhi	تهی	توهی	turşixiyâr
tuhidas	تهی دست	توهی دس	تورنا
tahpür	نه پر (تفنگ)	نه پر	برای کنک زدن بهم می پیچند
tahna	طعنه	تهنه	سنجه . شیرازی = بازی
diyek bżrak	دیک بزرک = بانیل بزرک	تیان	« ترونه تو خط »
چون دیک حمام و دیک			türnâ
tiyân	لبوفروشان		توروش
tiyâncâ	دیک کوچک	تیانچا	türümâbâ
tijârat	تجارت	تجارت	توشه
	تجارتخانه	تجارتخانه	tüfân
tijâratxânâ			توفان (نک تیفان) طوفان
تیر بهردو معنی تیر کمان		تیر	tükân
tir	و تیر پوشش		دکان
tirâšâ	تراشه	تیراشا	tulâ
tirkeš	ترکش	تیر کش	tumâr
tirkamân	تیر کمان	تیر کمان	tümâr
tirma	ترمه	تیرمه	tumân
۱ - تیره - ایل - طابقه		تیره	tunbatun
۲ - رنگ تند و تیره			tünd
tira			tündəxu
tiralix	تیرگی	تیر (لیخ)	tüng
tiryak	تریاک	تیریک	tüngəsâz
tiryaki	تریاکی	تیریکی	کوزه گردنه باریک
tiz	نوكدار، تیز	تیز	(میاندوآب) (سنجه . زنگ و زنگله)
tizgüs	تیز گوش	تیز گوش	tüngala
			گوشت جنگه (= جوانه گاو)
			tunga
			tow
			towvurmâx
			تا بدادن تو (ورماخ)